

pluribus declarationibus. S. Gongreg. et decisionibus Rotæ. Quo privilegio etiam Religionem Scholar. Piarum gaudere est extra dubium. Porrò circa usum horum privilegiorum attendi debet decretum Trid. sess. 25. c. 13. *de refor.*, juxtà quod quarta funeralium, si per 40 annos cathedrali aut Parochiali Ecclesiæ consuevit solvi ante promulgationem Tridentini ann. 1563 factam, imposterum integro jure persolvatur, non obstantibus privilegiis quibuscumque. Econtra illa monasteria privilegiata, quæ pluribus annis, quàm quadraginta, promulgationem Tridentini præcedentibus non solebant solvere quartam funeralium, vel quæ erecta sunt post Tridentinum, similique privilegio gaudent, non tenentur ad solvendam dictam quartam funeralium. Verùm hoc privilegium, quia Ecclesiis parochialibus incepit esse nimis onerosum, revocatum est à Bened. XIII. Const. *Romanus Pontifex* 1725, 4. Kalen. Maji. Sed cum modificatione et restrictione ad solam Italiam et insulas adjacentes. ut patet ex §. *præterea* ibi: *ut in Italia eique adjacentibus insulis etc.*, ac proinde in regionibus nostris privilegium hoc manet in suo robore.

4.º Parochus pro actu sepulturæ nihil exigere potest de jure communi (*Can. 15. præcipiendum* 13. q. 2.), nisi consuetudo vigeat, ut moderatum quid petatur; præsertim si parochus non habeat aliunde competentem sustentationem. Hac consuetudine attenda, Parochus pensionem istam exigere potest, etsi defunctus sepeliatur in Ecclesia privilegiata, quæ ad quartam funeralium non tenetur; quia privilegium hoc, licet extinguat jus quartæ, non tamen extinguit jus consuetudine quæsitum ad portionem consuetam ratione stolæ, ut vocant, secundum morem diæcesis aut loci, in quo Parochianus mortuus est.

Connexio præcedentium et consequentium.

Ultimæ voluntates terminatæ sunt in sepulturis, in quibus jura parochialia incipiunt et continuantur in duobus seqq. titulis.

TITULUS XXIX.

DE PAROCHIIS ET ALIENIS PAROCHIANIS. *a*

282. *Nota.* Parochiam aliter olim, aliter nunc in jure Canonico usurpari: Parochia olim dicebatur certum spatium, intra quod peregrini recipiebantur, eisque Parochus, seu hospes, aut convivator ligna, salemque, seu necessaria ministrabat. *Parochia* hodie dicitur certus districtus, cui Sacerdos præest. Similiter *paræcia* latè significat incolatum, à græco

a.—Agitur de hac materia in Decreto 13 q. 1. 16. q. 1. 5.—In Trid. S. 21. c. 4. 5. S. 24. c. 4. 7. 13. *de reform.*

paræcos, hoc est, incola (*l. 239. §. 2. ff. de V. S.*) In jure autem Canonico *Parochia* et *paræcia* synonymicè adhibentur, vel latè pro tota diæcesi (*Can. 14. et 33. Apostol. Can. 4. et seq. d. 92. et cap. 3. h. t.*), vel strictè pro certa Ecclesia in diæcesi sita, cui rector presbyter præest: quo sensu Parochia est, Ecclesia populo fideli constans, cui præest rector ecclesiasticus ad sacramenta et divina officia ministranda. Sufficiunt autem ad Parochiam decem patresfamilias, seu decem familiæ, ut communis docet, et usus Germaniæ probat in locis, ubi catholici permixti hæreticis vivunt.

283. Q. I. *Unde originem suam habeant Parochiæ?*

R. Ex potestate et antiquissima praxi Ecclesiæ, jam ab Apostolis cæpta (*Canon. 1. et seqq. d. 80.*), licet principes laici hortatu Episcoporum multum contulerint ad erigendas et dividendas Parochias. Unde nati sunt limites, seu fines Parochiarum, qui ut perpetuò certi maneant, nulla præscriptione tolli aut mutari possunt (*Can. 4. 5. et seqq. 16. q. 3. c. 4. h. t.*), ne lites et confusiones jurisdictionum oriantur.—Quæstio autem super limitibus diæcesis et Parochiæ orta, cum spiritualis sit circa extensionem, vel restrictionem curæ pastoralis, decidenda est à judice Ecclesiastico (*c. 1. de pactis c. 3. de prob. c. 1. 4. h. t.*), nisi esset mera quæstio facti, v. g. quando Parochia sit divisa; an iste, vel ille incola ibi receperit sacramenta. De tali enim quæstione, utpote merè temporali, cognoscere potest etiam laicus; siquidem quæstiones meri facti super re spirituali sunt mixti fori, ut aliàs sæpius dixi.

284. Q. II. *Quæ sint jura Parochi?*

R. 1.º Parochus in Parochia, auctoritate Episcopi constituta, per *Can. 11. nullus* 16. q. 7, habet jurisdictionem ordinariam in foro interno (Trident. sess. 23. c. 15. *de refor.*); vi cujus absolvere potest ab omnibus peccatis Papæ vel Episcopo non reservatis, etsi Parochianum suum audiat in alieno territorio, cum sola jurisdictio contentiosa fori externi extra territorium proprium regulariter exerceri nequeat (*c. fin. de Constitution. in 6. l. final. ff. de jurisd.*)—2.º Habet jus fontis baptismalis; non tamen necessario, quia possunt dari Parochiæ dependentes ab una matrice Ecclesia, in qua sola sit fons baptismalis.—3.º Habet jus dispensandi Eucharistiam, Viaticum, Extremam unctionem, solemnizandi et benedicendi nuptias, fontem baptismalem, cineres, palmas et alia hujusmodi benedici consuetæ; prædicandi verbum divinum, missas solemnes celebrandi, supplicationes, seu processiones consuetas exercendi, aliasque functiones parochiales liberè administrandi.—4.º Habet jus sepulturæ decimarum, primitiarum et oblationum.—5.º Cum Parochus sit ordinarius in sua Parochia, potest delegare suam potestatem alteri sacerdoti idoneo, dummodò sit ab Episcopo approbatus ad curam animarum; maximè ad confessiones audiendas, quam approbationem Parochus dare non potest, cum soli Episcopo sit reservata (*sess. 7. cap. 13. de refor. et sess. 24. cap. 15. de reform.*)

Econtra Parochus non habet jurisdictionem in foro externo (*Can. 38. de persona* 11. q. 1.), et ideo de jure communi non potest causas audire, leges et censuras ferre, in legibus Ecclesiasticis dispensare; nisi quantum

ei permittit consuetudo quoad relaxanda jejunia, festa etc.; vel nisi ex præscriptione, privilegio aut consuetudine, aliqua possit in foro externo. Quo sensu explicatur c. 3. *de off. ord. c. nemo 1. q. 6.*, licet in antiquis iuribus nomine presbyterorum sæpè intelligantur Episcopi.

283. Q. III. *Quæ sint obligationes, et officia Parochi?*

R. 1.º Parochus proviſus de beneficio, intra bimestre tenetur coram Episcopo aut Vicario generali emittere professionem fidei; secus fructus non facit suos (Trid. *sess. 24. c. 12 de refor.*)—2.º Tenetur residere in suo beneficio, non tantum materialiter sedendo, sed formaliter et cum effectu, præstando suum officium; atque ideo tanquam pastor obligatur diebus festivis populum verbo divino pascere, rudimenta fidei explicare, hora competenti missam celebrare; alioquin si horam pro placito mutet et anticipet, causa est, quod multi Parochiani missam non audiant. Item in paschate, articulo mortis, et quando Parochiani rationabiliter petunt, tenetur eis pœnitentiam et alia sacramenta administrare; baptizatos, matrimonio copulatos et mortuos in libro adnotare, dies festos, jejunia, indulgentias et processiones denuntiari; et cetera omnia, quæ ad boni pastoris officium pertinent, peragere: de quibus suis locis dictum est, vel in decursu dicetur — Vide Barb. *de officio et potestate Parochi.*

Hæc ferè omnia proportionaliter applicanda sunt Vicariis curatis, præsertim perpetuis. Differt autem Parochus à curato, tanquam species à genere; nam *curatus* à cura dictus, vel est talis pro foro externo et interno, ut Papa in tota Ecclesia, Episcopus in sua diœcesi, Prælatus regularis in suo monasterio; vel pro foro externo tantum, ut Archidiaconus de jure, et Vicarius Episcopi, in quibus ordo Sacerdotalis non requiritur; vel pro foro interno tantum, in qua significatione communiter accipitur *curatus*, cujus principalior species est *Parochus*, qui frequenter in jure vocatur *persona*, seu *rector Ecclesiæ, plebanus*, ad differentiam inferiorum curatorum, uti sunt Vicarii perpetui et temporales.

• Circa Parochum ex decretis S. Cong. per extensum relatis à Benedicto XIV in *Institutionibus Ecclesiast.* Institut. 9. 10. 17 et 94. notanda sunt sequentia:

I. Quoad idoneitatem Parochi, tam secularis, quam regularis, pro audiendis concessionibus, vide declarationem Alexandri VII, 24 Septem. 1665, et ampliationem ab Innoc. XI in decreto ejus jussu edito à Congr. Conc. 12 Febr. 1673.

II. Quoad prædicationem verbi Dei, satis esse, etsi formaliter non prædicet, ut saltè dominicis et festis diebus plebem sibi commissam pro sua et illius capacitate pascat salutaribus verbis. A quo onere se eximere nequit prætextu, vel contrariæ consuetudinis immemorabilis, vel quia suppetat copia aliorum habentium SS. conciones in aliis Ecclesiis, ex Constit. Benedicti XIII *In supremo militantis*, 23. Sept. 1724.

III. Quoad residentiam, licet sui loco Vicarium idoneum substituat, justamque habeat causam, abesse tamen non posse à sua Parochia, etiam per hebdomadam, nisi causa cognita et probata sit ab Episcopo, ejusque accedat licentia in scriptis. Quæ juxta Tridentinum *sess. 23. cap. 1.*, sem-

per debet esse expressa; nisi fortè necessitas absentiae repente se offerret, dilationem non patiens hujusmodi licentiam petendi: quo casu quamprimum certior faciendus est Episcopus de discessu et necessitate, ut de ea cognoscere possit. Pro absentia tamen modici temporis in casibus repentini sufficere licentiam Vicarii foranei, ex sensu S. Cong. firmat Fagnan. in c. *Relatum* n. 42.

Nec justam causam habentem abeundi extra Parochiam per duos, aut tres menses satisfacere suæ conscientiae, si petat licentiam, jurans, se gravem habere causam, quam non expediat manifestare, ut sic petita licentia abesse possit, licet Episcopus non concedat; sicuti et in casu, quo causam rationabilem expressit, ut talem ab aliis cognitam, non autem ab Episcopo, cum tunc possit et debeat ad Superiorem recurrere.

Neque esse liberum à culpa et pœna amissionis fructuum, si per longum tempus, puta quatuor mensium, morbo gravi instante, recessisset ad curandam valetudinem, non petita licentia, putans bona fide, satis esse evidentiam causæ, nisi periculum fuisset in mora eam petendi.

Neque tandem, abesse posset sine expressa Episcopi licentia, etiamsi Parochialis Ecclesia distet per duo milliaria à civitate, et ipse in hac tam diurno, quam nocturno tempore commoretur, exceptis diebus festis, in quibus ad dictam Ecclesiam se confert; sicuti et si resideat nocturno tempore, summoque mane ibi celebrata missa, postea se conferat in civitatem, in eaque diurno tempore totius, vel majoris partis anni commoretur; vel econtra si in Parochia diurno tempore resideat, nocturno autem per totum vel per majorem anni partem in civitate moram trahat.

Inter causas autem excusantes à residentia personali S. Cong. sæpius respondit, non annumerari aeris intemperiem, nec ætatem senilem, nec malam Parochi valetudinem, nec parvum Parochianorum numerum, etiam si esset tres tantum, aut quatuor.

IV. Quoad administrationem Sacramentorum, si magnus sit numerus Parochianorum, cogi posse ab Episcopo, ut alium sibi adjungat Sacerdotem pro iis administrandis, divinoque cultu peragendo, etiamsi Parochiæ redditus sint tenues: in quo tamen casu Sacerdoti coadjutori administranda sunt à populo necessaria ad vitæ sustentationem.

V. Quoad jura Parochialia, functiones et præminentias inter ipsum et confraternitates laicorum, earumque Capellanos, et Officiales, notanda sunt sequentia decreta Cong. SS. rituum per extensum relata ab eodem Bened. XIV, Institut. 403. §. IV:

URBIS ET ORBIS.

Ad debitum imponendum finem controversiis, quæ inter Parochos et Confraternitates seculares, earumque Capellanos et Officiales, super juriſdictionibus Parochialibus et functionibus Ecclesiasticis, nonnullisque præminentis, seu prærogativis frequenter exoriri solent in sacrorum Rituum Congregatione ab Eminentiss. et Reverendiss. D. Cardinale Colloredo propositis infrascriptis dubiis, videlicet:

- I. An Confraternitates laicorum legitimè erectæ in Ecclesiis Parochialibus, habeant dependentiam à Parocho in explendis functionibus Ecclesiasticis non Parochialibus.
- II. An dictæ Confraternitates erectæ in capellis vel oratoriis, tum publicis, tum privatis, annexis Parochialibus Ecclesiis, et ab eis dependentibus, habeant dictam dependentiam à Parocho quoad dictas functiones.
- III. An Confraternitates erectæ in aliis Ecclesiis publicis habeant quoad easdem functiones aliquam dependentiam à Parocho, intra cujus Parochiæ limites sitæ sunt Ecclesiæ.
- IV. An Confraternitates erectæ in oratoriis tum publicis, tum privatis, se junctis ab Ecclesiis Parochialibus, quoad dictas functiones Ecclesiasticas habeant dictam dependentiam à Parocho.
- V. An benedictiones et distributiones candelarum, cinerum et palmarum, sint de juribus merè Parochialibus.
- VI. An benedictiones mulierum post partum, fontis baptismalis, ignis, seminis, ovorum et similium, sint de juribus merè Parochialibus.
- VII. An functiones omnes Hebdomadæ Sanctæ sint de juribus merè Parochialibus.
- VIII. An celebratio missæ solemnis feria quinta in Cœna Domini sit de dictis juribus Parochialibus.
- IX. An prima pulsatio campanarum in Sabbato Sancto sit de dictis juribus Parochialibus.
- X. An celebratio missarum solemnium per annum, sive pro vivis, sive pro defunctis, sit de dictis juribus Parochialibus.
- XI. An expositio Quadraginta horarum, et benedictio, quæ fit super populo, sit de dictis juribus merè Parochialibus.
- XII. An expositio, quæ fit cum Reliquiis, vel sacris imaginibus, et benedictio quæ cum eis fit super populo, sit de dictis juribus Parochialibus.
- XIII. An functiones in præcedentibus octo dubiis, videlicet à dubio quinto ad duodecimum expressæ, peragi possint in oratoriis privatis, contradicente Parocho.
- XIV. An in dictis oratoriis privatis Confraternitatum per confratres stans horis recitari possint horæ canonicæ cum cantu, vel sine, absque alia licentia Parochi.
- XV. An in dictis oratoriis privatis sit licita celebratio missæ privatæ, assentiente Ordinario loci, et contradicente Parocho.
- XVI. An capellani Confraternitatum possint populo denunciare festivitates, et vigiliis occurrentes in hebdomada absque licentia Parochi.
- XVII. An Parochus, invitis confratribus, docere possit doctrinam Christianam in prædictis Ecclesiis, et oratoriis publicis vel privatis, à Parochiali divisis et separatis.
- XVIII. An in sæpeditis Ecclesiis publicis Confraternitatum possint haberi publicæ conciones, etiam per totum cursum Quadragesimæ, vel Adventus cum licentia Ordinarii, et absque licentia Parochi.
- XIX. An in eisdem Ecclesiis possit celebrari missa sive lecta, sive cantata, ante missam Parochialem, sive lectam, sive cantatam.

- XX. An ad Parochum spectet facere officium funebre super cadaveribus sepeliendis in sæpeditis Ecclesiis, et oratoriis publicis Confraternitatum.
- XXI. An intra ambitum earumdem Ecclesiarum fieri possint processiones juxta cujusque Confraternitatis institutum, absque interventu, vel licentia Parochi.
- XXII. An eadem processiones fieri possint extra ambitum dictarum Ecclesiarum, absque licentia illorum Parochorum, per quorum territorium transeundum est.
- XXIII. An in dictis processionibus capellani Confraternitatum possint deferre stolas.
- XXIV. An Episcopo accedenti ad Ecclesias publicas Confraternitatum, quæ non sint Regularium, neque proprium rectorem beneficiatum habeant, porrigendum sit aspersorium à Parocho, in cujus territorio sunt sitæ dictæ Ecclesiæ.
- XXV. An earumdem Ecclesiarum et Confraternitatum rectores et capellanos possit Parochus, cessante alio speciali ac legitimo titulo, ex solo jure Parochialitatis, compellere invitos ad assistendum functionibus Ecclesiæ Parochialis.
- XXVI. An in sæpeditis Ecclesiis Confraternitatum, neque Parochialibus neque Regularibus, retineri possit Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sine speciali indulto Sedis Apostolicæ.
- XXVII. Præsupposita facultate retinendi, an possit infra annum publice exponi sine licentia Ordinarii.
- XXVIII. An possit Parochus se ingerere in administratione oblationum, vel eleemosynarum in sæpeditis Ecclesiis recollectarum; vel capsulæ pro illis recipiendis expositæ clavem retinere.
- XXIX. An in Ecclesia Parochiali confratres, vel eorum capellani immiscere se valeant, invito Parocho, in ejusdem Ecclesiæ functionibus, sive Parochialibus, sive non Parochialibus.
- XXX. An Confraternitates, sive sint erectæ in Ecclesia parochiali, sive extra illam, possint pro libito, et juxta uniuscujusque peculiaria statuta, congregationes suas facere absque interventu, vel licentia Parochi.
- XXXI. An possint propria bona administrare, ac de illis disponere absque ulla dependentia à Parocho.
- XXXII. Quando Parochus eisdem congregationibus intersit de mandato Ordinarii, et tanquam ejus delegatus, an non possit suffragium decisivum ferre. Et quatenus affirmativè:
- XXXIII. An etiam suffragium duplex.

Sacra eadem Rituum Congregatio, re maturè discussa, respondendum esse censuit:

Ad I. Affirmativè.

Ad II. Affirmativè.

Ad III. Negativè

T. II.

- Ad IV. Negativè.
- Ad V. Negativè.
- Ad VI. Negativè; sed benedictiones mulierum et fontis baptismalis fieri debere à parochis.
- Ad VII. Negativè, prout jacet.
- Ad VIII. Negativè, prout jacet, sed spectare ad Parochos.
- Ad IX. Negativè, prout jacet, sed spectare ad Ecclesiam digniorem, ad formam Constitutionis Leonis X. l. 22. §. 44.
- Ad X. Negativè, prout jacet; sed licere confratribus duntaxat in festivitatis solemnioribus ejusdem Ecclesiæ, vel oratorii, ut in *Brundusina* sub die prima Junii 1604.
- Ad XI. Negativè.
- Ad XII. Negativè; et quoad benedictiones cum Reliquiis et imaginibus servantur decreta.
- Ad XIII. Satis provisum in superioribus.
- Ad XIV. Affirmativè; nisi aliter Ordinarius statuatur ex rationabili causa.
- Ad XV. Affirmativè.
- Ad XVI. Affirmativè.
- Ad XVII. Negativè.
- Ad XVIII. Affirmativè.
- Ad XIX. Negativè; nisi aliter Episcopus disponat.
- Ad XX. Affirmativè; quando tumultus est subjectus Parocho, intra cujus fines est Ecclesia, vel oratorium.
- Ad XXI. Affirmativè.
- Ad XXII. Negativè; nisi adesset licentia Episcopi.
- Ad XXIII. Negativè, extra propriam Ecclesiam.
- Ad XXIV. Negativè.
- Ad XXV. Negativè.
- Ad XXVI. Negativè.
- Ad XXVII. Negativè.
- Ad XXVIII. Negativè.
- Ad XXIX. Negativè.
- Ad XXX. Affirmativè; dummodò non impediunt functiones et divina officia.
- Ad XXXI. Affirmativè.
- Ad XXXII. Negativè.
- Ad XXXIII. Negativè.

Et ita, salvis tamen conventionibus et pactis in erectione Confraternitatum forsàn factis, concordis inter partes initis et à S. Sede approbatis, Indultis, Constitutionibus synodalibus ac provincialibus consuetudinibus immemorialibus, vel saltèm centenariis, declaravit ac decrevit, si SS. Domino nostro videbitur. Die 40 Decembris 1703.

Et facta deinde per me Secretarium de prædictis Decretis SS. Domino Nostro relatione, prævia eorumdem integra lectura, Sanctitas sua laudavit, benignèque approbavit, et publicari, et non obstantibus quibuscum-

que aliis in contrarium facientibus, servari mandavit. Die 12 mensis Jan. 1704.

G. Card. Carpineus.

B. Inghirami S. Rit. Cong. Secr. "

TITULUS XXX.

DE DECIMIS, PRIMITIIS ET OBLATIONIBUS *

286. *Nota I.* Decimam quoad nomen, esse partem decimam cujuscumque rei (l. 2. §. *fn. ff. de pollicitat.*) Decimam quoad rem, est: Decima pars fructuum ex certo titulo alicui præstanda. Sunt autem decimæ aliæ *profanæ*, seu *dominicales*, aut *indominicatæ*, quæ à dominis instar tributi imponuntur agris et prædiis. His affines sunt decimæ *temporales* seu *laicales*, quæ primitus debebantur ministris Ecclesiæ: sed postea legitima auctoritate separatæ sunt à titulo spirituali et attributæ laicis, vel per donationem, vel venditionem, vel in feudum, vel alio modo: et hæc ferè in omnibus imitantur naturam decimarum dominicalium.—Aliæ sunt *sacræ*, *spirituales* seu *merè Ecclesiasticæ*, propter connexionem cum titulo spirituali, quæ ex omnibus fructibus dantur Ecclesiæ ejusque ministris, in recognitionem supremi ac universalis domini divini: et de his in præsentia.

Nota II. Decimas Ecclesiasticas dividi:—1.º In *prædiales*, seu *reales*, quæ dantur ex fructibus prædii, seu rei, ut agrorum, vinearum etc.; et *personales*, quæ dantur ex opera, seu industria personæ. Quibus aliqui addunt *mixtas*, quæ partim ex prædiis, partim ex industria hominis debentur: ut lana, lac, caseus etc.: sed hæc communiter accensentur decimis realibus.—2.º In *ordinarias*, quæ stabiliter debentur; et *extraordinarias*, quæ in casu necessitatis à Papa imponuntur.—3.º In decimas *materialiter et quoad substantiam* spectatas, in quantum important necessariam sustentationem ministrorum Ecclesiæ; et *formaliter* spectatas, in quantum important determinationem quotæ, seu certæ partis decimæ, vel majoris aut minoris.

287. Q. I. *Quo jure debeantur decimæ in lege nova?*

R. Decimæ materialiter spectatæ, debentur jure naturali et divino; at formaliter spectatæ, debentur solo jure Ecclesiastico; ita comm. cum S. D. 2. 2. q. 87. art. 1. Ratio primi est, quia jus naturale dicitur alendos esse ministros Ecclesiæ, qui fidelibus ministrando spiritualia, deserviunt; nam dignus est operarius mercede sua, et bovi trituranti non est clauden-

a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, Extravag. comm. h. t.—In Decreto 13. q. 2. et 16. q. 1. a Canon. 42. cum seqq. et q. 7. ibid. et Canon. quadragesima 16. d. 5. de Consecr. et de oblationib. 10. q. 1. 2. et Canon. 28. odi. 24. q. 1.—Trid. S. 23. c. 18. et S. 25. c. 12. de refor.